

Miroslava KVĚTOVÁ, *Kroniky českobudějovických měšťanů Jana Jiřího Millauera a Jana Eichlera a jeho syna Jana Antonína Eichlera z druhé poloviny 18. století ve vzájemné komparaci*, České Budějovice (diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 304 s.

Z Českých Budějovic se do dnešní doby dochovalo několik rukopisných městských kronik z období raného novověku, zejména pak z 18. století. Právě toto období zaujalo studentku Miroslavu Květovou, která si vybrala pro zpracování diplomové práce velice náročný úkol: komparaci a edici dvou městských kronik a navázala tak na svou bakalářskou práci věnovanou též raně novověkému kronikářství města Českých Budějovic. Obě kroniky zpracované v diplomové práci vznikaly ve stejném období, avšak v jiném sociálním prostředí. Právě zjištění, zda a jak se společenské postavení autorů odrazilo v kronice, je jedním z cílů diplomové práce. Oba rukopisy, jimiž se autorka zabývala, jsou uloženy ve Státním okresním archivu České Budějovice, ve fondu Archiv města České Budějovice, a doposud byly v literatuře zmiňovány jen okrajově.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí: komentáře a edice, která je doplněna jmenným a místním rejstříkem. V úvodu (s. 7–13) diplomantka přináší nejprve stručný přehled odborné literatury věnované českobudějovickému kronikářství a objasňuje cíl, pracovní metody a strukturu diplomové práce. Také zde uvádí heslovitý soupis českobudějovických kronik dochovaných z 18. století, které využila pro komparaci se studovanými prameny.

Komentář (s. 14–48), který předchází edicím a v jehož závěru jsou uvedeny použité prameny a literatura, je koncepčně velice dobře rozvržen do čtyř hlavních kapitol, s jasně vymezenými otázkami, na které zamýšlí autorka ve své práci odpovědět. První dvě kapitoly jsou věnovány každá jedné kronice a sestávají z šesti shodně koncipovaných podkapitol. První přináší vnější popis rukopisu, v němž diplomantka seznamuje čtenáře s psací látkou, počtem listů, rozměry, vazbou, písmem i stavem dochování. Vnitřní rozbor (druhá podkapitola) informuje o obsahu kroniky formou podrobného výčtu různých událostí, ze kterého zřetelně vyplývá detailní znalost obou pramenů. Pro lepší přehlednost by možná bylo dobré již v těchto podkapitolách naznačit alespoň přibližný poměr mezi jednotlivými okruhy zpráv v obou kronikách, který je umístěn až ve čtvrté kapitole věnované komparaci pramenů.

Ve třetí podkapitole se diplomantka zabývá osobami písařů, respektive autorů kronik. V obou případech – u kroniky Jana Jiřího Millauera i rodiny Eichlerů – jsou zpracovány

s maximální pečlivostí a je třeba zdůraznit autorčinu péči při vyhledávání údajů o těchto osobách, kde se nespokojila pouze s informacemi obsaženými přímo v kronikách či v literatuře, ale věnovala značnou pozornost také studiu matrik z příslušného období, které odhalují mnoho ze života pisatelů. Při studiu také opravila některé nesrovnalosti o těchto osobách, které se vyskytují ve starší literatuře. V budoucnu by bylo možné rozšířit tyto údaje ještě o informace získané z městských knih z příslušného období.

Čtvrtá podkapitola je věnována filiaci kronik a autorka dospěla v případě kroniky Jana Jiřího Millauera ke zjištění, že jde o dílo, které pro starší období vychází z dnes neznámých pamětních záznamů. Nepoužil tedy pro svou práci žádnou z dochovaných městských kronik. Cennější část představují Millauerovy zápisy o současném dění, které popsal na základě vlastní zkušenosti. V případě druhého rukopisu, kroniky rodiny Eichlerů, je situace stejná. Nepodařilo se zjistit, že by Eichlerové čerpali své zprávy z nějaké jiné známé českobudějovické kroniky. Je zajímavé, že i v případě, kdy obě kroniky uvádějí stejnou událost, jejich záznamy se od sebe liší. Nevycházeli tedy ze stejného pramene. Následující podkapitoly věnované dalším osudům rukopisů zachytily všechny známé údaje a jsou precizně zpracovány.

Následující třetí a čtvrtá kapitola, které by měly představovat stěžejní část komentáře, jsou poněkud stručné a nechávají tak prostor pro budoucí výzkumy. Diplomantka se pokusila ve třetí kapitole o komparaci obou rukopisů navzájem a ve čtvrté o jejich srovnání s dalšími dochovanými českobudějovickými kronikami z téže doby. Ve třetí podkapitole porovнала rozsah okruhů témat v kronice a zhodnotila vliv společenského postavení autora na výběr zachycených událostí. Dospěla k výsledku, že sociální postavení autora nijak neovlivnilo charakter zápisů, ale o to více jejich výběr, a tak jen potvrdila dosavadní poznatky z této oblasti, neboť autory podobných textů byly obvykle osoby, jejichž sociální status, zejména po stránce majetkové, nevykazoval přílišné rozdíly. Pokud jde o rozsah zpráv, je pochopitelné, že v obou kronikách jsou šířeji zachyceny zprávy, které se autora bezprostředně dotýkaly: u Millauera především záležitosti úřední, u Eichlerů je více pozornosti věnováno hospodářství, zejména cenám potravin.

Porovnání obou studovaných pramenů s dalšími dobovými narativními historiografickými prameny týkajícími se Českých Budějovic, jež je obsahem čtvrté kapitoly, prokázalo, že nejvíce shodných znaků mají tato díla s další kronikou sepsanou ve stejném období, ovšem s podstatně rozsáhlejší prací, a to s kronikou pekařského mistra Lukáše Bernarda Schneidera.

Komentář doprovází soupis použitých pramenů a literatury. V případě uvedeného seznamu literatury je třeba litovat, že neobsahuje veškerou literaturu, která je citována v jednotlivých kapitolách. Tato skutečnost poněkud snižuje hodnotu velmi náročné práce, kterou komentář představuje, a na prvý pohled pak působí tento soupis literatury poněkud stručně. Jinak lze pouze vyzdvihnout pečlivost zpracování tohoto komentáře, kde nebyly opominuty žádné důležité znaky vědecké práce. Pečlivost diplomantky se odráží i v gramatice. Lze říci, že toto dobře vybrané téma diplomové práce otevírá další možnosti výzkumu.

Edice obou kronik jsou zařazeny jako příloha diplomové práce a uvedeny podrobnou ediční poznámkou. Diplomantka vycházela při zpracování edic především z nejnovější příručky pro tuto činnost I. Šťovíčka a kolektivu. Ediční zpřístupnění obou narativních pramenů, kroniky Jana Jiřího Millauera a rodiny Eichlerů, představuje velmi záslužnou práci, neboť kronikářská díla z 18. století jsou edičně zpracována minimálně, i když v posledním období se několik prací tohoto typu objevilo. Možná i tento poznatek mohl být v práci zmíněn. Při hodnocení edice je třeba také zdůraznit náročnost této práce – písmo i německý jazyk 18. století, kterým jsou oba rukopisy napsány, patří k těm složitějším a je tedy opravdu zapotřebí zdůraznit odvalu diplomantky pustit se do tak složité činnosti a samozřejmě také ocenit péči, která je oběma edicím věnována.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací, a proto ji doporučuji k obhajobě, a to s výsledkem **výborně**.

Praha 12. června 2014

PhDr. Marie Tošnerová, PhD.